

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIMUISTIO SEURANTA JA VÄLITILINPÄÄTÖS II/2009 –RAPORTISTA

Tarkastuslautakunta on huolissaan siitä, että menojen kasvua ei ole vielä tämän vuoden aikana saatu taitetuksi. Kasvu on samaa 7 %:n tasoa kuin edellisinä vuosina. Talouden ja toiminnan toimenpideohjelman yhtenä tavoitteena on, että kaupungin toimintamenot kasvavat keskimäärin vain 2,7 % vuodessa.

Kaupungin talous

Kaupungin toimintakulut olivat elokuun lopussa 6,7 % korkeammat kuin edellisen vuoden elokuussa. Vastaava luku oli peruskunnan tasolla 7 %. Sosiaali- ja terveystoimen tilaaja on esittänyt arvion 6,9 miljoonan euron menomäärärahojen ylityksestä ja tuottaja 3,6 miljoonan euron toimintakatetavoitteen alituksesta. Muut hallintokunnat lukuun ottamatta teknistä tointa arvioivat menojensa pysyvän kesäkuussa muutettujen menobudjettien tasolla.

Toimintatuottoja oli kertynyt elokuun loppuun mennessä 2,3 % vähemmän (-5 miljoonaa euroa) kuin edellisenä vuonna. Peruskunnan tasolla vastaava luku oli +0,8 %. Verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlaskettu kertymä oli 4,3 % korkeampi kuin viime vuoden elokuussa. Liikelaitosten yhteenlaskettu liikevaihdon kasvu edellisen vuoden elokuuhun verrattuna oli vain 2,8 %. Ulkoisten liikelaitosten tulot ovat lähellä edellisen vuoden tasoa tai ovat laskeneet (Satama ja Jätehuolto). Sisäisten liikelaitosten tulot ovat kasvaneet.

Välitilinpäätöstietojen tietojen perusteella ja ottaen huomioon sosiaali- ja terveystoimen menomäärärahojen ylitysarvio kaupungin koko vuosikate muodostuu vielä keväällä arvioituakin huonommaksi ja tulos noin 30 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

Kesäkuussa valtuuston tekemällä päätöksellä hallintokuntien, lukuun ottamatta sosiaali- ja terveystoiminta, menomäärärahoja pienennettiin yhteensä 3,2 miljoonaa euroa. Hallintokunnat arvioivat pysyvänsä muutetuissa menobudjeteissaan lukuun ottamatta teknistä tointa. Kulttuuritoimen nettoyksiköistä orkesteri ja teatteri ennakoivat toimintakatetavoitteiden alituksia. Lisäksi opetustoimi arvioi raportissaan, että menojen sopeuttaminen ei ehkä ehdi toteutua syyslukukauden aikana. Opetustoimen menomäärärahoja alennettiin 1 miljoonalla eurolla (0,8 %). Sosiaali- ja terveystoimi on laatinut kaupunginhallituksen edellyttämän suunnitelman toimenpiteistä, joilla taloutta tasapainotetaan rakenteellisilla muutoksilla.

Verotuloennustetta alennettiin kesäkuussa tehdyllä talousarvion muutospäätöksellä yhteensä 36 miljoonaa euroa. Verotulojen kertymä oli elokuun lopussa lähes 75 % koko vuoden arviosta. Keskushallinto arvioi loppuvuoden ja siitä erityisesti marraskuun tilitysten olevan pieniä. Välitilinpäätösraportissa arvioidaan verotuloja kertyvän uuden ennusteen mukaisesti noin 435 miljoonaa euroa. Valtionosuuksia oli tilitetty 74,3 miljoonaa euroa, mikä on 67 % koko vuoden 111,5 miljoonan euron valtionosuusarviosta.

Verotulojen kehitys

Verolajit	31.8.2008 milj. €	31.8.2009 milj. €	Muutos	TA 2009 milj. €	TP 2008 milj. €
Kunnallisvero	282,2	290,7	3,0 %	381,0	377,8
Yhteisövero	38,7	33,8	-12,7 %	36,0	53,9
Kiinteistövero	0,1	0,2	1 %	18,0	17,0
Yhteensä	320,9	324,7	1,2 %	435,0	448,7

Investoinnit ovat vuoden 2009 muutetun talousarvion mukaan 140 miljoonaa euron tasolla (peruskunta ja liikelaitokset yhteensä). Siitä oli elokuun lopussa käytetty 94 miljoonaa euroa eli käyttöaste oli noin 65 %. Tilakeskuksen talonrakennushankkeiden ja Teknisen keskuksen kiinteiden rakenteiden ja laitteiden investointivaroista oli elokuun lopussa käytetty noin puolet. Tilakeskus arvioi, että talonrakennukseen investointimäärärahoista jää 6,5 miljoonaa euroa käyttämättä aikatauluviivästysten vuoksi.

Kaupunkistrategiassa on asetettu useita talouden hallinnan tavoitteita, joista seuraavassa taulukossa on tarkasteltu tasapainoisen talouden mittareina käytettyjä käyttötalouden nettokasvun (eli toimintakatteen alijäämän) ja tulo-rahoituksen (verotulot ja valtionosuudet yhteensä) suhdetta ja investointien tulo-rahoitusprosenttia. Näiden mittareiden arvot jäivät tänä vuonna selvästi alle tavoitteiden. Tarkastelutasona on Oulun kaupunki eli peruskunta ja liikelaitokset. Tavoitteet eivät toteutuneet myöskään vuosina 2007 ja 2008.

Tasapainoisen talouden mittareiden toteutumat vuosina 2005–2008 ja 31.8.2009 suhteessa 31.8.2008 tasoon

Tavoite	2005	2006	2007	2008	31.8.2009
Käyttötalouden nettokasvu < tulo-rahoituksen kasvu	2,9 %	4,6 %	9,7 %	11,2 %	13,2 %
	7,3 %	6,1 %	4,5 %	7,4 %	4,3 %
Investointien tulo-rahoitusprosentti > 100	123 %	90 %	61 %	51 %	65 %

Kaupungilla oli pitkäaikaista lainaa elokuun lopussa noin 120 miljoonaa. Jo alkuvuonna nostetut lainat ja keskushallinnon ennustama loppuvuoden aikana toteutuva 50 miljoonan lainanotto yhteen laskien nousee vuoden kokonaislainanotto 80 miljoonaa euroon. Lainanoton valtuuksia nostettiin valtuuston kesäkuussa tekemällä päätöksellä. Vuoden aikana maksetaan lainoja pois yhteensä noin 35 miljoonaa euroa. Ennusteen mukaan pitkäaikaista lainaa on vuoden lopussa yli 1200 euroa/asukas, kun luku viime vuoden lopussa oli 803 euroa/asukas.

Väestökehitys

Väestömäärä kasvoi alkuvuoden aikana 1 185 henkilöllä (0,9 %). Eniten on kasvua 16–18-vuotiaiden, yli 75-vuotiaiden ja 0–6-vuotiaiden ikäluokissa. Samoissa ikäluokissa on eniten kasvua myös vuodesta 2008 vuoteen 2009.

Väkiluvun kasvu ikäluokittain

Ajankohta	Väkiluku	Kasvu 0-6 v	Kasvu 7-15 v	Kasvu 16-18 v	Kasvu 19-64 v	Kasvu 65 v -	Kasvu 75 v -
1.1.2008	131 443						
1.1.2009	136 935	6,9 %	2,7 %	4,8 %	3,6 %	6,2 %	6,2 %
31.8.2009	138 120	2,7 %	- 0,6 %	3,2 %	0,7 %	1,1 %	2,1 %

Kaupunkistrategian toteutuminen

Vuoden 2009 aikana on toteutettu useita merkittäviä kaupunkistrategian edellyttämiä toimia ja kehityshankkeita ja näin luotu edellytyksiä tavoitteiden toteutumiselle. Elokuun lopun toteutumatietojen perusteella näyttää siltä, että useita tärkeitä kaupunkistrategian tavoitteita ei saavuteta tänä vuonna. Tarkastuslautakunta pitää tarpeellisena nostaa esille erityisesti nuorisotyöttömyyden alentamista ja talouden hallintaa koskevat tavoitteet. Tilastotiedot työpaikkojen ja yritysten määristä ovat useita vuosia jäljessä, ja strategian toteutumisen raportoinnissa ei niistä ole esitetty arvioita.

Kaupunkistrategiassa on 70 kriteeriä, joilla tavoitteiden toteutumista arvioidaan. Välitilinpäätöksessä on osasta pystytty esittämään tieto tai arvio tavoitteen toteutumisesta tämän vuoden aikana. Monista keskeisistä tavoitteista nämä kuitenkin puuttuvat. On hyvä, että välitilinpäätösraportissa on esitetty tiivis ja kattava tarkastelu kaupunkistrategian toteutumisen tilanteesta taulukon lisäksi.

Useat kaupunkistrategian tavoitteet eivät toteudu vuoden loppuun mennessä. Näitä ovat esimerkiksi väestön terveyttä ja hyvinvointia koskeva tavoite, vanhusten kotona selviytymisen tavoite, tonttien luovutustavoite, nuorisotyöttömyyden vähenemistavoite ja talouden hallinnan tavoitteet. Raportissa todetaan joidenkin tavoitteiden siirtyneen hoidettaviksi myöhemmin. Päätöksiä tavoitteiden siirtämisestä ei ole tehty. Omistajapolitiittisten linjausten uudelleen määrittely on siirtynyt jo vuodesta 2008. Nyt raportissa todetaan, että ne tehdään keväällä 2010. Linjausten määrittely sisältyy myös valtuuston kesäkuussa hyväksymään talouden ja toiminnan kehittämisohjelmaan. Tavoitteeksi asetetussa konserni-ohjauksen ja -valvonnan tehostamisessa tarkastuslautakunta ei pidä riittävänä sitä, että vuoden 2008 tilinpäätöksessä on esitetty kuntalain edellyttämät sisäisen valvonnan vahvistuslausumat kaupunki- ja konsernitasoilla. Tehostaminen tarkoittaa esimerkiksi konsernipolitiikan sekä ohjaus- ja valvontatoimien ja roolien määrittelyä ja ohjeistusta.

Hallintokunnat

Sosiaali- ja terveystoimi, tilaaja

Palvelutakuutavoitteet eivät ole toteutuneet ei-kiireellisten toimeentulohakemusten käsittelyssä, aikuissosiaalityön palvelutarvearviointiin pääsyssä ja lakisääteisten lastensuojelun asiakassuunnitelmien teossa. Lastensuojelun asiakassuunnitelmat on saatu tehtyä vain noin 45 %:lle asiakkaista. Hoitotakuutavoitteet eivät ole toteutuneet ei-kiireellisten potilaiden pääsyssä hammashoitoon ja kotisairaanhoidossa hoidon tarpeen arvioinneissa. Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana, että nämä palvelu- ja hoitotakuutavoitteet eivät ole toteutuneet.

Tilaaja on esittänyt arvion 6,9 miljoonan euron menomäärärahojen lisätarpeen. Ylitystarvetta on kaikilla toiminta-alueilla lukuun ottamatta päivähoitoa, joka arvio toimintamenojen alittuvan 0,8 miljoonaa euroa.

Ei-kiireellisten toimeentulohakemusten käsittelyaika on ollut keskimäärin 11 vuorokautta. Tavoitteena olevaan seitsemän vuorokauden käsittelyaikaan on päästy elokuun lopusta alkaen. Toimeentulotukea saavien kotitalouksien määrä on kasvanut 2,8 % viime vuoden elokuun lopun tilanteesta. Aikuissosiaalityön palvelutarvearviointiin on päässyt keskimäärin 12 päivän sisällä, tavoite on 7 päivää. Kiireellisen avun piiriin pääseminen on toteutunut tavoitteen mukaisesti yhden

työpäivän aikana. Lastensuojelutarpeen selvitys on saatu Effica-järjestelmän tietojen perusteella tehtyä tänä vuonna keskimäärin 2 kuukauden kuluessa. Lain mukainen määräaika on 3 kuukautta. Sen sijaan lastensuojelun asiakassuunnitelmat on tehty elokuun loppuun mennessä vain 45 %:lle niistä lastensuojelun asiakkaina olevista lapsista, joille se on lastensuojelulain mukaan tehtävä. Suunnitelmia on tehty 745.

Ei-kiireellisten potilaiden jonotusaika hammashoittoon on edelleen pidentynyt ja on nyt 7,5 kuukautta. Tavoite on 6 kuukautta. Hoitoa odottavia potilaita oli elokuun lopussa 3 515, edellisen vuoden elokuussa potilaita oli 2 556. Kotisairaanhoidossa on hoidon tarpeen arviointi tehty vain 72 %:lle potilaista kolmen viikon tavoiteajassa.

Tilaaaja ei ole päässyt tavoitteeseen nostaa yli 500 päivää passiivista työmarkkinatukea saavien aktiivointiastetta 10 prosenttiyksikköä. Tammi-huhtikuun keskimääräinen aktiivointiaste oli 34,1 %, vastaava luku viime vuodelta on 33,8 %. Elokuun lopun tilanteesta ei ole vielä tietoa. Kotihoidon ensikäyntiä koskeva tavoite ei myöskään toteutunut. Käynti olisi tehtävä 3 vuorokauden kuluessa palvelupyynnöstä. Toukokuun seurantajaksolla 19 pyynnössä ensikäynti tehtiin määräajassa, pyyntöjä oli 26. Tuottavuuden kehittymiseen liittyvien tavoitteiden toteutumisesta tilaaaja ilmoittaa raportoivansa vasta tilinpäätöksen yhteydessä.

Palvelujen kysyntä on kasvanut lähes kaikilla sosiaali- ja terveystoimen palvelu-aloilla. Kasvu on muutamia prosentteja. Vanhustyössä omaishoitajien määrä on kasvanut 8 % edelliseen vuoteen verrattuna. Lastensuojelussa on varsinaisia huostaanottoja tehty elokuun loppuun mennessä 27, vuosi sitten luku oli 22. Kiireellisten sijoitusten määrä on kasvanut. Elokuun loppuun mennessä niitä oli 125, viime vuoden vastaava luku oli 78. Sijoitusten määrän taustalla ovat perheiden vaikeutuneet olosuhteet ja moniongelmaisuus. Tämän vuoden erityispiirteenä on, että sijoituspäätöksiä on tehty käytöshäiriöisille nuorille. Samalle nuorelle on saatettu joutua tekemään useita kiireellisiä sijoituspäätöksiä.

Sosiaali- ja terveystoimen tilaajan talouden toteutuma ja arvio koko vuoden toteutumasta (ilman hankkeita ja työllistämistä)

Tulot ja menot	Toteutuma 31.8.2008 milj. €	Toteutuma 31.8.2009 milj. €	TA 2009 milj. €	Arvio 2009 milj. €	Ylitysarvio + alitusarvio - milj. €
Toimintatulot	32,1	27,7	39,9	41,5	+ 1,6
- oma toiminta	30,8	27,4	38,1	40,1	+2,0
- lakisääteiset	1,3	0,3	1,7	1,3	- 0,4
Toimintamenot	268,0	285,5	433,8	440,7	+ 6,9
- oma toiminta	185,0	195,7	299,2	302,2	+3,0
- lakisääteinen	17,3	16,8	22,0	23,9	+ 1,9
- erikoissairaanhoido	65,7	73,0	112,5	114,5	+2,0

Seurantaraportissaan sosiaali- ja terveystoimen tilaaja arvioi, että menomäärärahojen lisätarve on 6,9 miljoonaa euroa (1,6 %). Huhtikuun lopussa ylitykseksi arvioitiin 5,1 miljoonaa euroa. Arviossa on otettu huomioon lautakunnan hyväksymän noin 3 miljoonan euron toimenpideohjelman vaikutukset. Toimintamenojen toteutuma oli elokuun lopussa 66 %. Toimintatuloja on kertynyt elokuun loppuun mennessä noin 70 % arvioidusta. Toimintatulojen ylityssennuste on 1,6 miljoonaa euroa (3,6 %).

Sosiaali- ja terveystoimen arvio menomäärärahojen ylitys- ja alitus-
arvioiden kohdentuminen

Toiminta	Ylitysennuste milj. €	Alitusennuste milj. €
<u>Oma toiminta</u>		
Vanhustyö		
- Omaishoidon tuki	0,6	
- Sairaala- ja ympärivuorokautinen hoito	0,7	
- Kotihoito	0,7	
Mielenterveys- ja sosiaalipalvelut		
- Laitoshoidon ostopalvelut	0,9	
- Omaishoidon tuki	0,4	
- Työmarkkinatuen avustukset	0,6	
Terveystoimen palvelut: Kotisairaalan palvelujen ostot	0,2	
Päivähoito		-0,8
Hallinto (johdon tukipalvelut)		-0,3
Oma toiminta yhteensä	4,1	-1,1
<u>Lakisääteiset menot</u>		
- Toimeentulotuki	0,4	
- Maahanmuuttajien toimeentulotuki	0,4	
- Vammaispalvelut (mm palveluasuminen)	1,1	
Lakisääteiset menot	1,9	
<u>Erikoissairaanhoito</u>	2,0	
KAIKKI YHTEENSÄ	8,0	1,1

Sosiaali- ja terveystoimi, tuottaja

Tuottaja arvioi, että vuoden 2009 toimintakate muodostuu 3,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Tavoitteena on 0-toimintakate. Arviossa on otettu huomioon palvelutuotannon johtokunnan päättämän 1,2 miljoonan euron talouden toimenpideohjelman vaikutus. Huhtikuun lopussa arvio toimintakatteen alijäämästä oli -1,4 miljoonaa euroa.

Tuottajan toiminnalle on asetettu 2 %:n tuottavuuden kasvutavoite yhteensä vuosille 2008–2010. Sen toteutumisesta tuottaja arvioi vasta tilinpäätöksen yhteydessä. Sähköisten asiointipalvelujen käyttömahdollisuuksia ei ole pystytty lisäämään tavoitteen mukaisesti. Keväällä 2009 toteutetun asiakaskyselyn tulosten mukaan 80 % vastaajista ilmoitti mielikuvansa Oulun sosiaali- ja terveyspalveluista olevan hyvä tai erittäin hyvä. Kaikkien kysymysten keskiarvot olivat välillä 3.5–4.5 kun asteikko oli 1-5. Tuottajayksikön tavoitteena ollut sairauspoissaolojen vähentäminen 10 %:lla toteutui. Vuoden 2008 tammi-elo-kuun jaksolla sairauspoissaoloja oli 6,2 % maksimityöpanoksesta, tänä vuonna 5,3 %. Vähennemä oli 14,5 %.

Kulttuuritoimi

*Kulttuurilautakunnan talouden toteutuma ilman nettoyksiköitä on ajan-
kohdan mukainen. Sen sijaan nettoyksiköinä toimivat teatteri ja orkesteri
ennakoivat toimintakatetavoitteiden alituksia tilinpäätöksessä.*

Koko kulttuuritoimen tavoitteista raportoidaan, että uusi kulttuuristrategia on valmis ja että kulttuuritoimen uusi johtamismalli näkyy vuoden 2010 strategi-
sissa tavoitteissa. Syksyllä 2009 on käynnistetty talouden toimenpideohjelmaan

liittyen neljä selvityshanketta, joiden tavoitteena on tehostaa ja monipuolistaa kulttuuripalvelujen tarjontaa sekä saavuttaa rakenteellisia säästöjä pitkällä aikavälillä.

Teatterin toimintakatteen poikkeama on 0,3 miljoonaa euroa ja orkesterin 0,2 miljoonaa euroa jaksotettuun tarkistettuun talousarvioon verrattuna. Huhtikuun lopun tilanteeseen verrattuna tilanne on huonontunut, mutta alkanut toimintakausi kerryttää tuloja. Teatterille on kertynyt alijäämiä myös aiemmilta vuosilta, kun taas orkesteri on useana vuonna tehnyt tavoitetta paremman tuloksen.

Tekninen toimi

Tekninen keskus on edennyt pääosin strategisten tavoitteidensa mukaisesti. Sitovaksi tavoitteeksi asetettu tontinluovutustavoite 1 000 – 1 100 asuntoa varten toteutunee 70–80-prosenttisesti. Elokuun loppuun mennessä tontteja on luovutettu 587 asuntoa varten.

Tekninen keskus arvioi, että tilinpäätöksessä koko teknisen keskuksen toimintatulot ovat 1,7 miljoonaa pienemmät ja toimintamenot 0,4 miljoonaa euroa suuremmat kuin muutetussa talousarviossa. Merkittävin syy poikkeamaan on Kalliotilojen rakentamisen käynnistymisen siirtyminen vuodelle 2010, minkä vuoksi vuoden 2009 tulot jäävät 1,8 miljoonaa euroa alle budjetoidun.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt 15.6.2009 osana talouden toimenpideohjelmaa pienentää teknisen keskuksen menomäärärahaa 1,0 miljoonalla eurolla ja investointimäärärahaa 3,0 miljoonalla eurolla. Tulomäärärahoihin ei ole tehty muutoksia. Toimintatulot ovat toteutuneet 55-prosenttisesti ja toimintamenot 62-prosenttisesti, kun nettoyksikkönä toimivaa joukkoliikennettä ei oteta huomioon.

Joukkoliikenteen matkamäärät ovat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna (2,9 miljoonaa matkaa tammi–heinäkuussa), jolloin tavoitteeksi asetettu paikallisliikenteen matkamäärien kasvu ei toteutune. Toimintakate on talousarviossa -3,9 miljoonaa ja tilinpäätösennusteessa -4,1 miljoonaa euroa. Poikkeaman syiksi ilmoitetaan palveluliikenteen sopimuksen mukaiset indeksikorotukset sekä Ylikiimingin liikenteen, vaihtoajan pidentämisen ja 20 matkan lipun arvioitua suuremmat kustannukset.

Rakennusvalvonta

Kaupunkistrategiaa tukevien toiminnallisten tavoitteiden arvioidaan toteutuvan. Talouden tavoitteet jäävät kuitenkin alle alkuperäisen talousarvion, koska rakentamisen määrä on pudonnut edellisestä vuodesta noin 30 %. Kaupunginvaltuusto on päättänyt kesäkuussa tuloarvion pienentämisestä 0,4 miljoonaa euroa ja toimintamenojen supistamisesta 0,2 miljoonaa euroa, jolloin toimintakate jää 0,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Elokuun lopussa toimintakate on ollut lievästi positiivinen.

Liikelaitokset

Tarkastuslautakunta toteaa, että seurantatietojen perusteella kaupungin taloutta ei voida enää tulevana vuosina rakentaa liikelaitosten tuottojen varaan samalla tavalla kuin aiemmin. Liikelaitosten yhteenlaskettu

liikevaihto on kasvanut 6,8 miljoonaa euroa mutta yhteenlaskettu ylijäämä pienentynyt 8,8 miljoonaa euroa viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Ulkoisten liikelaitosten ylijäämät ovat pienentyneet lukuun ottamatta Oulun Vettä, jonka tulokseen vaikuttaa poikkeuksellisesti Ylikiimingin Vesi Oy:n yhdistäminen liikelaitokseen. Oulun Energian liikevaihto on ennallaan, mutta ylijäämä on supistunut 11,6 miljoonaa euroa (noin 80 %) vuoden takaiseen verrattuna.

Kaikkien liikelaitosten tuloutustavoitteet ovat nyt yhteensä 33,3 miljoonaa euroa aiemman 31,9 miljoonan euron sijasta, sillä kaupunginvaltuusto on muuttanut Oulun Energian, Oulun Konttorin ja Oulun Tilakeskuksen tuloutustavoitteita vuoden aikana. Oulun Energian tuloutustavoite on 20,9 miljoonaa euroa. Kaikki liikelaitokset arvioivat pystyvänsä toteuttamaan tuloutustavoitteensa, mutta Työterveys, Serviisi, Tekninen liikelaitos ja Nallikari ennakoivat alijäämäistä tulosta. Hintoja koskevat sitovat tavoitteet ovat toteutuneet lukuun ottamatta Nallikaria, jonka hinnat ovat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

Liikelaitosten talous

LIKELAITOS	Liikevaihto 1000 €, TA 2009	Liikevaihto, 1000 €		Muutos %	Yli-/alijäämä, 1000 €	
		31.8.2009	31.8.2008		31.8.2009	31.8.2008
		Oulun Energia	137 586	100 888	100 493	0,4
Oulun Vesi	22 305	14 305	13 605	5,1	1 225	792
Oulun Satama	5 936	3 460	3 927	-11,9	570	868
Oulun Jätehuolto	9 330	6 104	6 326	-3,5	509	610
Oulun Työterveys	5 779	3 532	7 989	-55,8	-104	6
Oulun Tietotekniikka	11 700	9 061	7 817	15,9	1 128	286
Oulun Serviisi	23 467	14 403	14 366	0,3	-1 403	-1 182
Oulun tekninen liikelaitos	52 300	32 960	31 343	5,2	-1 917	-1 679
Oulun Tilakeskus	64 435	44 501	40 370	10,2	9 093	7 727
Oulun Konttori	13 195	9 329	7 626	22,3	821	526
Nallikari liikelaitos	1 220	920	947	-2,9	172	208
Oulu-Koillismaan pelastuslaitos	18 072	12 285	10 796	13,8	269	0
Oulun seudun yrityspalvelukeskus	1 661	1 306	1 065	22,6	209	0
Oulun seudun ympäristövirasto	3 609	2 506	2 050	22,2	362	0
YHTEENSÄ	370 595	255 560	248 720	2,8	13 297	22 082

¹⁾ Oulun Työterveydestä osa siirtyi lokakuun 2008 alussa perustettuun ODL Oulun Työterveys Oy:öön (nykyisin Condia Oy), joten tiedot eivät ole vertailukelpoisia.

Oulun Sataman ja Oulun Jätehuollon liikevaihdon ja ylijäämän supistumiset ovat olleet nyt suhteessa pienemmät kuin huhtikuussa.

Sisäisistä liikelaitoksista Oulun Tietotekniikka, Oulun Tilakeskus ja Oulun Konttori ovat lisänneet liikevaihtoaan ja ylijäämäänsä, kun taas Serviisin ja Teknisen liikelaitoksen alijäämät ovat kasvaneet viime vuoden elokuun loppuun verrattuna.

Liikelaitoksista puolet käyttää raportoinnissaan liikevaihtoarviota, joka poikkeaa talousarviosta. Erillisiä päätöksiä talousarvion muutoksista ei kuitenkaan ole tehty Oulun Energiaa lukuun ottamatta. Kuntalain mukaan johtokunnat päättävät liikelaitosten talousarvioista ja niihin tehtävistä muutoksista valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden ja meno- ja tuloerien mukaisesti.

Energiakonserni

Oulun Energia raportoi sekä energiakonsernina että liikelaitoksena. Konsernille asetetut toiminnalliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Talouden näkymät ovat kireät aiempiin vuosiin verrattuna. Koko konsernin liikevaihto on ollut 122,5 miljoonaa euroa ja ylijäämä 3,0 miljoonaa euroa. Nettoinvestoinnit ovat olleet 35,6 miljoonaa euroa sisältäen Turveruukin 3,3 miljoonan, Oulun Energia Siirto ja Jakelun 6,2 miljoonan ja liikelaitoksen 13,7 miljoonan euron investoinnit sekä 12,4 miljoonan euron osakkeiden ostot. Investoinnit ovat olleet suuret poistoihin ja konsernin rahoitusasemaan nähden.

Oulun Energia liikelaitos tarkisti marraskuussa 2008 talousarviotaan ja alensi liikevaihtotavoitettaan 8,8 ja ylijäämätavoitettaan 12,5 miljoonaa euroa. Elokuun lopussa tarkistetun budjetin mukaisesta liikevaihdosta on toteutunut 73 % ja tilikauden ylijäämästä 72 %. Edelliseen vuoteen verrattuna sähkömyyntitulot ovat laskeneet 4,8 % ja lämmönmyyntitulot kasvaneet 19,9 %. Kokonaisliikevaihto on noussut 0,4 %. Energianhankintakulut ovat kasvaneet 7,9 miljoonaa euroa (13,5 %) ja henkilöstökulut 0,6 miljoonaa euroa (9,7 %). Tuloutustavoitteeksi liikelaitos raportoi 19,8 miljoonaa euroa, vaikka valtuusto on päättänyt korottaa sitä 20,9 miljoonaan euroon. Liikelaitos toteaa, että rahoituksen riittävyyden varmistaminen tulee olemaan haaste.

Energiayhtiöitä tarkastellaan jäljempänä kappaleessa Tytäryhtiöt.

Oulun Sataman kokonaisliikennemäärä on ollut elokuun lopussa 11,7 % (huhtikuun lopussa 16,4 %) pienempi kuin edellisenä vuonna. Ulkomaan vienti on ollut lähes viidenneksen pienempi kuin edellisvuonna vastaavana ajankohdana. Ylijäämä on ollut 0,2 miljoonaa euroa suurempi kuin on budjetoitu koko vuodelle mutta kolmanneksen pienempi kuin vuotta aiemmin. Tulosta selittävät kulujen karsinta, korkokulujen aleneminen ja poistojen kertyminen arvioitua hitaammin.

Oulun Jätehuollon liikevaihto on pienentynyt 3,5 % edelliseen vuoteen verrattuna (huhtikuun lopussa vähennys oli 9 %). Liikevaihdon ennustetaan jäävän noin 0,2 miljoonaa euroa budjetoidusta ja 0,4 miljoonaa euroa edellisen vuoden toteutumasta. Teollisen toiminnan jätteen, rakennusjätteen ja sekajätteen määrät ovat vähentyneet, ja tavoitteeksi asetettu sekajätteen määrän 2 %:n vähennys kg/asukas toteutuu. Lähes kaikki kuluerät ovat supistuneet edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Liikelaitos ei ole arvioinut tilikauden tulosta, mutta siitä näyttää muodostuvan selkeästi ylijäämäinen ja parempi kuin budjetissa on arvioitu. Investoinneista on toteutunut 94 %.

Oulun Serviisin liikevaihto on kasvanut hiukan (0,3 %) edelliseen vuoteen verrattuna mutta jäänyt budjetoidusta. Alkuvuosi on ollut alijäämäinen 1,4 miljoonaa euroa, ja arvio vuoden 2009 tilikauden tuloksesta on 0,8 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kokonaiskulut ovat kasvaneet 0,9 % viime vuoden elokuun loppuun verrattuna. Ateriapalvelujen ja puhtauspalvelujen tuottavuudelle asetetut tavoitteet ovat alkuvuonna toteutuneet ja osin ylittyneetkin.

Teknisen liikelaitoksen liikevaihto on kasvanut edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden, mitä selittää liikuntaviraston liikuntapalvelujen tuotantotehtävien siirto Tekliin vuoden 2009 alusta lukien. Tilinpäätöksessä liikelaitos arvioi liikevaihdon olevan noin 1,0 miljoonaa euroa alkuperäistä pienempi eli tarkistetun talousarvion mukainen. Tarkistettuun talousarvioon verrattuna liikevaihdon kertymä on ollut elokuun lopussa 64 %. Koko vuoden tuloksesta ennakoidaan 0,5 miljoonaa euroa alijäämäistä.

Oulun Tilakeskuksen liikevaihto on kasvanut 10,2 % ja ylijäämä 17,7 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Liikevaihdon kasvua selittävät ulkoa vuokratut tilat, joita on tarvittu hallintokuntien ja liikelaitosten toimitiloiksi ja evakkotiloiksi. Suunnitelman mukaiset poistot ylittyvät noin 1,1 miljoonalla eurolla ensikertaisten kalusteiden ja Ylikiimingiltä siirtyneiden rakennusten arvioitua suuremman poistopohjan vuoksi. Liikelaitos arvioi, että valtuustolle raportoitavat tavoitteet toteutuvat lukuun ottamatta sijoitetun pääoman tuottoa, joka jää 3,9 %:iin tavoitteena olevan 4 %:n sijasta. Tilikauden ylijäämän arvioidaan jäävän hieman alle talousarviotavoitteen, mutta se tulee olemaan suurempi kuin edellisenä vuonna.

Nallikari liikelaitoksen majoituspalveluiden kysyntä tammi–elokuussa on laskenut edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna, ja liikevaihto on 3,0 prosenttia pienempi kuin vuosi sitten. Tavoitteeksi on asetettu 78 000 yöpymisvuorokautta, mutta määrä ei toteudu. Elokuun lopun tulos on huonompi kuin edellisenä vuonna ja ennakoi suurempaa alijäämää kuin vuonna 2008. Nallikarin tuloutustavoite 0,01 miljoonaa euroa toteutuu. Edellisenä vuonna tuloutustavoitetta ei ole ollut.

Tytäryhtiöt

Talouden taantuma ja toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset näkyvät erityisesti energiayhtiöiden ja vuokrataloyhtiöiden toiminnassa ja taloudessa. Myös Aikuiskoulutuskeskus raportoi toimintaympäristön muutosten vaikuttavan yhtiön tulokseen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että yhtiöiden raportointi kaupungin välitilinpäätökseen on parantuneesta ohjauksesta huolimatta edelleen epäyhtenäistä ja puutteellista.

Sähkönmyynti möi sähköä 0,5 % vähemmän kuin vuosi sitten. Yhtiö on sitoutunut Energiategollisuus ry:n energiansäästösopimukseen ja aloittanut siihen liittyvät toimenpiteet. Hankkeen tavoitteena on energian loppukäytön tehokkuus niin, että saavutetaan 9 %:n säästö vuoteen 2016 mennessä. Sähkönmyynti raportoi pystyneensä pitämään asiakasmääränsä suhteellisen hyvin. Yhtiö alensi hintoja kesän ajaksi joissakin tuotteissa. Tämä vähensi tuloja noin 1,2 miljoonaa euroa. Sähkön hankintahinta ja asiakkaiden pitäminen ovat yhtiön haasteet. Tilivuoden 2009 tuloksen arvioidaan olevan lievästi tappiollinen. Yhtiön raportoinnin perusteella sen toiminta on ollut valtuuston hyväksymässä talousarviossa asetettujen tavoitteiden mukaista.

Siirto ja Jakelu on jatkanut investointejaan. Alkuvuoden aikana yhtiö investoi 3,5 miljoonaa euroa siirto- ja jakeluverkon rakentamiseen ja peruskorjaukseen sekä 2,3 miljoonaa euroa kuluttajamittareiden uusimiseen. Yhtiön urakointiliiketoiminta ei raportin mukaan saavuta myyntitavoitetta. Ulkoiset urakat ovat vähentyneet ja kilpailu kiristynyt. Yhtiö nosti siirtohintoja 1.12.2008 alkaen. Siirtohinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnin mukaan valvontajaksolta 2005–2007 on kertynyt alituottoa, mikä saadaan veloittaa asiakkailta valvontajakson 2008–2011 aikana. Koko tilikauden tuloksen yhtiö arvioi olevan ylijäämäinen, mutta jonkin verran budjetoitua alempi. Yhtiön raportoinnin perusteella sen toiminta on ollut talousarviossa asetettujen tavoitteiden mukaista.

Sivakan asuntojen käyttöasteet ovat alentuneet ja vaihtuvuus kasvanut. Muutoksessa näkyy vuokra-asuntojen muuttunut markkinatilanne. Käyttöaste oli alkuvuonna 95,8 %, kun se vuosi sitten oli 97,3 %. Ennuste tämän vuoden

vaihtuvuudeksi on 33,4 %, kun se vuonna 2008 oli 29,9 %. As Oy Tervaportin osakkeiden myynti on ollut hiljaista alkuvuoden aikana, mutta tähän mennessä on kuitenkin myyty 110 asunnosta 99. Kaupunki siirsi Sivakka-yhtymälle apportina Ylikiimingin kuntaliitoksen mukana tulleen asunto-osakeyhtiön osakkeet.

Aikuiskoulutuskeskus raportoi opiskelijatyöpäivätavoitteen ylittyvän. Työvoimakoulutuksen ja henkilöstökoulutuksen sekä myös asiantuntija- ja konsultointipalvelujen myynti on kasvanut edellisestä vuodesta. Yhtiö arvioi kuitenkin, että liikevaihtotavoitteeseen ei päästä ja koko vuoden tulos tule olemaan vain niukasti voitollinen. Yhtiössä on jo kiinnitetty huomiota kuluihin ja vain välttämättömimmät investoinnit on tehty.

Raportointi tytäryhtiöiden tilasta välitilinpäätöksessä on edelleen vajavaista ja epäyhtenäistä. Raporttien perusteella ei voi muodostaa käsitystä yhtiöiden tilasta ja kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamien tavoitteiden toteutumisesta välitilinpäätöksen ajankohtana. Tarkastuslautakunta on aikaisemminkin kiinnittänyt huomiota raportoinnin puutteisiin. Vuoden toinen välitilinpäätös ja koko vuoden tilinpäätös ovat ne asiakirjat, joista valtuuston on tarkoitus saada tietoja kattavasti kaikkien tytäryhtiöiden tilanteesta. Myös kuntalain uudet säännökset korostavat kuntakonsernin ohjauksen ja valvonnan merkitystä ja valtuuston roolia. Keskushallinto on hyvissä ajoin lähettänyt tytäryhtiöille selkeän lomakkeen, jossa on yksilöity välitilinpäätöksen laatimista varten raportoitavat asiat. Yksi otsikoista on "valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet". Vain muutama yhtiö on raportoinut mitään tavoitteiden toteutumisen tilasta. Raportoinnin kuntoon saaminen vaatii vielä vuoropuhelua yhtiöiden johdon ja konsernijohdon välillä.